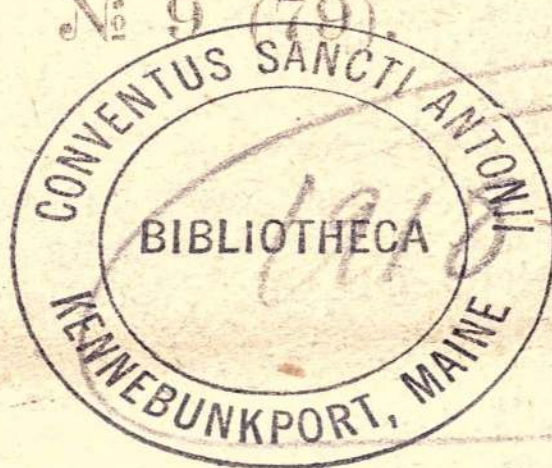

8862

Rugsejis 1918 m.

N° 9 (79).

ATETTS

Turinys.

I.	A. M.: Musų uždaviniai	225
✓ II.	K. AUGIS: Autoritų reikšmė.	227
III.	A. BRAKAS: Musų tautiškos dainos	233
IV.	V. STONIS: Audra. (Eilės).	238
V.	V. STONIS: Giria ir dainelė. (Eilės).	239
VI.	A. Č.: Atgijanti Lietuva. (Eilės).	239
VII.	A. Č.: Nemunėlis. (Eilės).	240
VIII.	SKLAVĖ: Imituota. (Eilės).	240
IX.	TYRŲ DUKTĖ: Miglos (Eilės).	241
X.	V. SMILINGIS: Minijs. (Eilės).	241
XI.	J. M—US: Jura.	242
XII.	GISMANTAS: Supratau.	242
XIII.	A. PUOKAS: Ant kapų. (Eilės).	243
XIV.	MIKAS BĖ: Mano draugams.	245
XV.	PATVORIO DILGĖ: Svetimaj šalyj.	247
XVI.	Mūsų knygos.	248
XVII.	Mįslės.	254
XVIII.	Aukos „Motinėlei“.	255
XIX.	Redakcijos atsakai.	255

Antru atveju spausdinama Lietuvos jaunimui maldaknygė

MELSKIMĖS

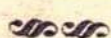
Sustatė Prelatas A. Dambrauskas

Įvairiomis kainomis, pagal aptaiso.

Užsisakant meldžiama aiškiai pažymėti, kiek egzempliorių tos maldaknygės norima imti merginoms ir kiek vaikams.

Šv. Kazimiero Draugijos knygyną vedėjas

A. Kniukšta.

RUGSĖJIS 1918 METŲ.

T. VII.

ATEITIS.

№ 9.

Mūsų uždaviniai.

Lietuvių gyvenimas Rusijoje daug ko pamokė, daug pasakė tiesų, kurių pirma kai kurie nenorėjo arba nemokėjo suprasti. Laisvas be priespaudos gyvenimas, išmetė aikštėn, kas mums yra gera ir kas bloga. Tai ypač apsireiškė moksleivijos tarpe. Iš neva bendro pradžioje moksleivijos judėjimo, kurs pasirodė antikatalikišku, iškilo srovė, kuri atsiskyrė nuo „Aušrinės“ ir pradėjo eiti savais keliais. Ta nauja srovė pasirinko sau kitą organą „Ateitį“ ir drąsiai stojo ant katalikų pagrindo, nors iškart ir neskaitlingaiėjo į gyvenimą. Priešingos srovės drabstė tuos atsiskyrėlius purvais, vadino apsnudėliais etc. Štai kaip atsiliepė moksleivis „Varpo“ 2 № 1913 m.

„Antra naujosios mūsų moksleivijos dalis (suprask ateitininkai — A. M.) prisilaikydama tų pačių praktikinio veikimo principų — pažinti Lietuvą ir dirbti smulkųjį kultūros darbą — vienok nuėjo kitais keliais priimdama senųjų lietuvių visuomenės globėjų — kunigijos mokslą. Šitais keliais nuėjo jaunuoliai, kuriems buvo persunkus savarankus darbas. Jie bevelijo prisišlieti prie katalikų ideologijos ir eiti seniai jau pramintais kunigijos keliais. Tai yra jaunuoliai, kurie jaučia visuomeninę pareigą, dalyvauti jos gyvenime, kuriems vienok truksta iniciatyvos, savarankaus galvojimo, kad galėtų eiti savais keliais“ (36—37 psl.).

Panašių atsiliepimų buvo ir daugiau. Bet gyvenimas to nusprendimo nepatvirtino. Toji moksleivijos dalis, kuri save savarankiais laikė, kuomet reikėjo stoti į viešą visuomeninį darbą, pasirodė bejiegė, daug silpnesnė už tą „nesavarankią jaunuolių saujelę“.

Rusijos laisvas gyvenimas davė progos išmėginti spėkas, patikt: tikrą gyvenimo bėgį ir eiti juo pirmyn nieko nenusiminant ir nebojant, jei esama stiprių dvasia, jei ne ištižtama gyvenime ir jame nepražunama.

Ateitininkai dar silpnai buvo susibūrę prieš karą. Jų silpnos pajėgos tik brendo, tvirtėjo. Jie dėjo sau pasaulėžiūrą vieną iš tikriausių pasaulėžiūrų — krikščionių ir kartu rengėsi tapti visuomenės darbininkais. Išvyti iš tėvynės ateitininkai dar stipriau susiliejo į vieną bendriją ir kartu tvirtėjo. Jų obalsis „viską atnaujinti Kristuje“ vedė juos revoliucijos juroj ir, kaip vairas, rodė kelią, ir nestebėtina, kad jie išėjo stiprus savo organizacija ir pajėgomis. Ateitininkai parodė ir savarankumą ir idėjos stiprumą. Kitą kartą gal kam nors teks parašyti platesnę Rusijos ateitininkų darbo apžvalgą.

Kas pasakyta apie ateitininkus, to negaliu pasakyti žiurėdamas tiesos apie kitas sroves. Jos išsidalino iškriko ir jokio samprotavimo neapreiškė. Bekeisdami savo veidą, pasiduodami revoliucijos įsrovai, visur nutolo nuo savų principų ir galutinai iš jų (baisu ištarti) žandarai pasidarė, kad Lietuvių Tarybą Rusijoje ir kitus į kalėjimą grūdus.

Dabar vėl jau mes beveik visi sugrįžome į Lietuvą, kad bendromis pajėgomis gaivinti nuvargintą jos kuną, kad skleisti savo idėjas, į kurias teko gerai įsigilinti ir įsitikinti jų tikrumu.

Bet, deja, mus sutiko sunkios gyvenimo sąlygos, kurios mums reikia pergalėti. Darbas sunkus, gal ne vieno iš mūsų energija jau nupuolė, kad negalime įvykinti tai, ką buvom užsibrėžę Rusijoje, kad negalime savo idealų skleisti laisvai, kaip norime. Bet nenorėkime kartu kalnus nuversti, nenorėkime vienu rankos mostelėjimu žemę apsukti, bet dirbkime tiek kiek galime. Nors rodos gal, kad mažai kas nuveikta, kad mažai daroma, bet viena nors jaunimo kuopa, kurią mes sugebėsime įsteigti, nors viena draugija, tiek padarys, kad mes ir nesitikime. Taigi kiekvienas, dirbkime dar šitą „smulkų“ kultūros darbą, neškime susipratimą į liaudies tarpą. Dirbkime tiek kiek galime ir nepasisekus, nenusimindami dar su didesne energija eikime pirmyn ir kurkime Lietuvos rumą katalikų tikėjimo pamatais. Kartoju, nors sunkus darbas, bet nusiminti negalime ir butu nuodėme nedalyvauti mūsų visuomeniniame darbe. Bet svarbu yra, kad mums taip stipriai susibūrus neiširti ir nesuskilti, prie ko gali mus dabarties sąlygos privesti. Bet žinodamas ateitininkų dvasios stiprumą Rusijoje šventai tikiu, kad įstengsime savo petimis nešti tą darbą, kuris ant

musų guli. Stodami į darbą, kad jisai butu pasekmingesnis ir kad mes butumėm stipresni, žiūrėkime šių sąlygų:

a) darbuotis suvis savystoviai, nepasiduodant jokiai įsrovai ir protegavimams, kurie dažniausiai suteikia tik menkus patarnavimus. Gimnazijų oficialės valdžios protegavimas arba palaikymas yra nereikalingas ir net kenksmingas. Jisai tik silpnina mus ir duoda progos ir įrankių stipriau veikti priešingoms srovėms. Taiigi visų pirma savystovumas.

b) turime atminti, kad mes nesame politikos srovė, bet tik grynai lavinimosi. Musų pamatai tik y b a i r t a n t a. Su jokia politika, partija ir grupe mes nesame surišti. Politikos reikalai, ypač šiose sąlygose, taip susipainioję, kad jei mes mesimės, kaipo srovė į kuria-noris pusę, mums gali gręsti suskilimas, iširimas etc., kurs naudos neikiek neduodamas daug srovei pakenktu. Bet tai dar nereiškia, kad ateitininkų atskiri asmenys negali politikos darbą dirbti. Priešingai manau, kurie jį tik pajiegia dirbti, privalo dirbti. Visuomeninis darbas—musų pirminis reikalas.

c) Tvarkyti savo gyvenimą Rusijos patyrimu, kad tokiu būdu subendrinus musų darbą. Antra tas patyrimas, gyvenimo patikrintas, yra priimtinas.

A. M.

Autoritų reikšmė.

Autoritų mes matome visur: moksle, dailėje, šeimynoje, visuomenėje. Visuose gyvenimo apsireiškimuose autoritai turi tam tikrą, ypatingą reikšmę ir visame charakteringai veikia. Taip, moksle ir dailėje nuolat tenka susitikti su autoritais, kurie daro įsrovos į mokslavyrių veikalus. Šeimynoje ir mokykloje autoritų veikimas ypatingai žymus vaikų auklėjime, jų budo išdirbime. Visuomenės gyvenime autoritai turi dar didesnės reikšmės, nes žmonės, kurie juos pripažįsta, leidžia sutaupyti savasias spėkas ir energiją. Vienot, nežiurint, į tai, kad autoritų

reikšmė taip įvairiai apsireiškia, jie visada turi vieną nustatytą žymę: autoritu mes vadiname žmogų, kurs kame-mors žino daugiau už mus ir kuriuo mes visai pilnai pasitikime.

Autoritų reikšmė nepareina nuo bykokių aplinkybių ir nuo istoriško įvyksnių bėgio, ji neatskiriamai yra susijungusi su žmonijos progresu ir yra svarbiausioji, jei ne vienintelė, jo priežastis. Tai pigu suprasti atsiminus, kad ne visi žmonės apdovanoti vienokiais prigimtais gabumais: vieni pasižymi savo mokėjimu viską tēmyti ir lengvai išreikšti savo įspūdžius, kiti savo gilesniu tēmijimu apsupančio pasaulio ir gyvenimo apsireiškimų; treči. pagaliaus, visai neturi jokių ypatingai išymių ypatybių. Gabių žmonių tēmijimai ir išvados yra visos žmonijos turtas, nes iš to susidaro visa vadinamoji mokslo literatūra. Ją naudojami busimos kartos, kaip gatava medžiaga, nereikalaudamos išnauro perdirbinėti ir peržiurinėti to milžiniško darbo faktų rinkimo, jų išaiškinimo ir grupavimo. Tokių žmonių veikalai laikoma visai autoritingais ir juose išreikštos mintys pilnai teisingomis. Tokių veikalų nauda busimiems jauniems mokslaviriams yra ta, kad jie patvirtinimui savo nuomonių, remiasi darbais savo pranokėjų, kuriuos visuomenė jau yra pripažinusi pilnais žinovais tam tikrose mokslo srityse; tuo būdu jie apsaugoja save nuo pašalinių priekaištų. Toks apsisaugojimas leidžia jauniems mokslaviriams plėsti ir toliau varyti mokslą. Dar žiloj senovėj žmonės suprasdavo moksliskų autoritų svarbą kaip istorijoje ir matematikoje, taip ir gamtos moksluose. Jau „istorijos tėvas“ Herodotas nesitenkindavo paprastu peržiurinėjimu tų šalių, kurias jis lankydavo, bet, norėdamas nuodugniai ištirti tų šalių gyventojų papročius, tikybą ir k., naudojosi raštais tų žmonių, kuriuos jis laikė to dalyko žinovais. Aplankęs Aigypą ir nēturėdamas pro os tiesiog sužinoti apie tenyškėjų žmonių papročius ir jų tikybos ypatingumą, kreipėsi jis tuo tikslu į ano krašto kunigus-vaidilas, kurie buvo laikomi pasitikimiausiais šalies žmonėmis. Jų aiškinimais jis pilnai pasitikėjo, nes pripažino jų autoritą. Dar gal-būt didesnę svarbą turi autoritai tokiuose moksluose, kaip fizika arba matematika, kame viskas yra

nustatyta tiksliai, pripažinta tiesiog dėsniais. Tose srityse sutverti ką-nors savo, įnešti ką nors nauja yra labai sunku; kiekvienas žingsnis pirmyn reikalauja čia begalo didelės energijos, taip kad vienas žmogus sulyginant tegali nuveikti čia visai mažą.

Iš čia jau labai aišku, kad jei kokie mokslavyriai atmestu visus autoritūs ir norētu prie visko prieiti vien savo protu, atsisakydami naudotis veikalais savo pranokėjų, tai jie tenuveiktu visai mažą, arba net beveik nieką, sulyginant su tuo, kas dabar yra pasiekta, kuomet pripažįstama autoritų reikšmė. Mokslavyriai įvairiose mokslo srityse nuolat naudojami tyrinėjimais savo pranokėjų, ir, pridėdami prie to dar savo asmeniškąs nuomones, padaro tai, kad mokslas kiekvieną dieną vis tobulinasi ir sparčiai eina pirmyn. Atmetant gi autoritų reikšmę, negalima būtų sutverti visų tų teorijų, kurios yra ištisos eilės mokslavysrių tyrinėjimų vaisiumi.

Tokią pat autoritų įsrava galima išvysti dailės ir literatūros srityse. Jauni dailininkai stengiasi sekti garsius pranokėjus. Taip pat literaturoje jei pradedantieji rašytojai pripažįsta didžiųjų žodžio tvėrėjų autoritūs, tai tas leidžia jiems praturtinti literatūrą tikrais dailės veikalais, o jiems patiems — išsidirbti gerą stilių, aiškią ir gražią minčių reiškimo formą. Beto, dargi mintis, siužetai ir pats krypsnys įžymių rašytojų mielai yra priimamas jaunų literatų tik dėlto, kad jie jaučia ir pilnai supranta labiaus prityrusių ir genialių savo draugų viršenybę.

Bet gal-būt plačiausią ir svarbiausią reikšmę autoritai turi auklėjime ir lavinime žmogaus būdo, proto ir širdies jo jaunose gyvenimo dienose, kadangi ypač tame gyvenimo periode žmogus mažiausiai dar tėra savystovis ir daugiausia reikalauja kitų pagalbos. Atėjęs pasaulin, kaipo visai bejiegė esybė, žmogus nuo pirmutinio savo atdusio jau darosi prigulmingas nuo apsupančių jį žmonių — tėvų arba auklėtojų. Be paliovos budamas pilnoje meilės jų globoje, jis prie jų visai instinktyviai pripranta, lengvai pasiduoja jų pavyzdžiui ir perima visas jų manieras, veiksmus ir išsireiškimus. Matydamas prie savęs visuomet tuos pačius asmenis, kurie stebina jį savo žiniomis ir duoda j viską

atsakymus, jis nejučiomis ima laikyti juos už visus geresniais ir išmintingesniais ir nejučiomis vartoti visus jų žodžius ir veiksmus. Visa ką jie pasakys ar padarys, darosi kūdikiui nepajudinama tiesa ir sužadina jame pilniausią pasitikėjimą. Siame atvėjyje pirmutiniu autoritu paprastai esti kūdikio motina, kuri jį užvis labiausiai myli ir kuria jis labiausiai pasitiki. Tai leidžia jam suprasti visus jos pamokinimus ir paaškinimus, kurie ilgai dar paskui jo atmintyje užsilieka.

Tuo būdu, motinos įsravoje auklėjasi kūdikio sieloje prakilnus jausmai, formuojasi jo budas (charakteris).

Be motinos, jaunesniesiems šeimynos sąnariams autoritais yra dar vyresnieji broliai ir seseris, kuriuos sekdamį, mokosi jie kalbėtis, elgtis su kitais žmonėmis ir t. t. Tuo būdu autoritai turi begalo didelės įsravos kūdikio auklėjime, kuris betgi gali būti pakreiptas geron ir blogon pusėn. Jei kūdikį apsupa tik geri ir dori asmenys, tai galima laukti, kad ir jis bus toks-pat; jei jo artimieji turi priešingu ypatybių, tai kūdikis tik tuluose atvėjuose gali palikti geras. Iš čia matome, kad suaugusių žmonių budas ir gyvenimas begalo stiprai atsiliepia kūdikių, sielose ir įleidžia jų neišlavintan protan galias šaknis.

Paaugęs, žmogus yra atiduodamas mokyklon, kur jam vėl prasideda naujas gyvenimas. Čia, be šeimynos įsravos, atsiranda nauja laiks nuo laiko vis didesnė įsrava. Jis visame steigiasi sekti mokytojų ir vyresnių draugų pavyzdžius. Toks sekimas supažindina jaunuosius mokinius su gyvenimu, pastumia juos prie įvairių naujų klausimų, prispiria užsimąstyti ir tuo būdu jau lavina ir pratina juos prie visuomenės gyvenimo. Kiekvienas žmogus, ypač jaunas, turi labai didelio noro sekti tuos žmones, kuriuose mato savo idealą, kaip šit: vidurinės mokyklos mokinys nenoromis gerbia augštųjų mokyklių auklėtinius ir seka juos; statydamas juos sau idealu, pripažįsta jų nuomonės visai teisingomis. Aplamai patėmytina, kad labiau už mus prityrusių ir išmintingesnių žmonių draugija visuomet daro į mus didesnės ar mažesnės įsravos: tokie žmonės padidina mūsų gyvenimo pažinimą ir mes, klausydami jų sprendimų, pataisome savuosius ir pasidarome kaip ir jų išminties da-

lininkais, jų padedami plečiame savo tēmijimų ratilą, naudojames jų patarimais ir pasimokiname susipažindami ne tik su jų gyvenimo linkemybėmis ir laime, bet ir su jų nelaimėmis ir kančiomis, kas mus labai daug ko pamoko. Jei jie yra stipresni už mus, ir mes gauname dalį tų spėkų. Toks susidraugavimas pakelia mūsų dvasią, sustiprina mūsų pasiryžimus, paaugština mūsų tikslus ir duoda galimybės geriau sunaudoti mūsų pačių gabumus kaip saviems reikams, taip ir kitų naudai.

Kiekvienas žmogus išsirenka sau paprastai kokią nors specialybę, kuri jį labiaus patraukia ir kuriai labiaus atsako jo gabumai. Jis pašvenčia jai visas savo spėkas ir energiją, kad pakilus toje savo darbo srityje ir tuo budu atnešus žmonėms ką nors gera. Taip elgtis žmogus yra priverstas, nes jis nieku budu visko vienodai negali įstengti pažinti. Juk žmonijos veikimo budai taip yra įvairūs, o žmogaus gyvenimas taip trumpas, laiko taip maža, kad žmogus tegali pažinti gal tik milioninę dalį tų žinių, kurios yra reikalingos žmonijos gerovei. Tuo tarpu kasdieniniame gyvenime žmogui nuolat priseina susidurti tai su viena, tai su kita žinojimo sritimi, ir delto jam butinai reikalinga kreiptis, prašyti pagalbos ir patarimo tų žmonių, kurie specialiai yra pasiėmę išnagrinėti tą ar kitą sritį, ir tuo budu jis priverstas yra laikyti tuos žmones autoritais. Toks apsireiškimas yra naudingas, nes žmogui nebereikia atsiduoti įvairiems, kartais viens kitam priešingiems, darbams; jis visas savo spėkas gali sunaudoti tik savo pasirinktam darbui ir tuo budu gali atnešti visiems daug naudos.

Autoritų tarpe ypatingą vertę turi pasižymėję, genialiai asmenys. Savo dvasios spėka jie nejučiamai patraukia ir sužavėja už save menkesnius žmones. Tokių žmonių įsravos ir galė išsiplečia labai plačiai. Taip, pavyzdžiui, Dante savo autoritu pakėlė visas italų tautos dvasią ir jo įsrava buvo žymi net per keletą šimtmečių. Washingtono autoritas amerikiečių tarpe buvo toks didelis, kad ilgai, kuomet tas didvyris delei senatvės pasitraukė nuo savo politikos darbo, jo vieno vardo užteko, kad vėl sužadintų amerikiečių dvasią.

Vienok kaip ir kiekvienas dalykas, autoritai, be savo gerų pusių, turi daug ir blogų, neigiamų. Tai galime patęmyti ir visuose atvėjuose. Mokslo srityje autoritai, kurių tikrumas ne utinka su naujais išradimais, priverčia duoti jiems, taip sakant, mechaniską aiškinimą ir neduoda mokslui eiti pirmyn. Kartais tokie autoritai gali atnešti žmonijai didelės žalos. Paimkime čia tokį pavyzdį. Baigiantis V amž., vienas mokslavyris-Galenas surinko visas ligų jo laikų žinomas apie mediciną žinias ir jomis remdamasi sustatė ypatingą ligų gydymo metodą. Ta metoda, vien delei pripažinimo Galeno autorito, buvo vartojama daugelį šimtmečių, neduodama plėstis medicinos mokslui ir daug žmonių be laiko marindama. Bet patęmytina, kad bloga autoritų įsrava dingsta visų pirma delto, kad grynas mokslas nesutinka su neteisybe ir kad tiesa ankščiau ar vėliau išeina aikštėn. Tokiuose atvėjuose pasenę ir netikę autoritai pranyksta iš mokslo savaime, o jų vietą užima labiausiai teisingi ir pritinkami.

Antra vertus, iš karto pasiekti tiesą yra labai sunku ir delto čia dargi blogi autoritai turi savo gerą pusę tame atvejuje, kada jie esti nekaipo pirmutinis žingsnis prie atskleidimo ir nustatymo teisingų pažiūrų. To dalyku pavyzdžiu gali būti pseudo-klasicizmas, kurio netikusi pakraipa buvo pagaliaus susekta ir paniekinta, kad užleידus vietą kitai tinkamesnei pakraipai.

Seimynoje, pasidavimą neigiamiems autoritams ir žalą, kokią atneša žmogui lavinant savo budą, prašalina pats gyvenimas, kadangi žmogus paaugęs labiausiai išsilavina ir į apsupančius jį žmones atsineša kritiškiau. Delei to ta nuolatinė pašalinių žmonių įsrava vis silpnėja, kitų net visiškai išnyksta. Subrendęs žmogus, ačiu savo prigimtą siekimui prie viso to, kas yra gera, gražu, prakilnu, patenka įsravon gerų autoritų, kurie padeda jam išvengti įsravos blogų.

I tą tai, blogų autoritų įsravą ir atkreipkime mūsų dėmę.

K. Augis.

Kovo mėn., 1918 m.

Mūsų tautiškos dainos.

„Tėvynės dainos jus malonios!
Jūs širdį žadinat saldžiai!
Kodel tai mūsų gražios ponios,
Negieda jūsų jau seniai?“

Maironis

Nevienam, beabejo, teko girdėti iš mckinių ar šiaip jau inteligentų, kad lietuviai neturi nuosavios literatūros, kurioje galima butu pažinti jų kaipo tautos gyvenimo ir budo ypatybės. Kad po taip žiauraus ir ilgo persekiojimo, iš miego pabudusi, ką tik bepradedanti plėtotis mūsų literatura yra dar silpnutė—tai tiesa, tečiau pasakymas, kad jos visai nėra, atsiminus garsius mūsų dainius-poetus ir beletristus-rašytojus: Strazdą, Vaičaitį, Duonelaitį, vysk. Baranauską, Maironį, Jakštą, Bičiuną, Zemaiteį, V. Krevė, ir d. d. kitų, reikia pripažinti pesimistiškai perdėtu. Bet kad nei vieno poeto bei rašytojaus mes neturėtumėme ir tada dar savo švelnia, dailia, gražia literatura galėtumėme didžiuloties ir kulturingųjų tautų tarpe prideramą vietą užimti. Toji mūsų literatura — tai tautiškos dainos, didžiausis mūsų lobis, svarbiausias ir turtingiausias gerbiamųjų senuolių palikimas. Tos dainos taip poetiškos ir malonios, kad jau sustingusią-apmirusią širdį atgaivina, paslaptiniausias jos stigas užgauna, prakilniausius jausmus mummyse sužadina, o savo dailumu, gilių minčių gausumu mus žavėtežavi. Jose atsispindi visai pilnas lietuvių gyvenimas, iš jų galima pažinti tikras mūsų protėvio-senovės lietuvių tipas. Jų tverėjai—mūsų bočiai įdėjo į jas savo širdį, savo sielą, aiškiaus sakant, visą save, išreiškė savo budą, jausmus ir patikimus.

Lietuvių budas jau senai-senai yra susitvėręs-nusistovėjęs. Jis nemėgsta nieko nei per daug, nei per mažai. Smarkus priešų užpuolimai-spaudimai, baisus begaliniai vargai-nelaimės, siaurios, kraujingos karės negalėjo įveikti lietuvių, jis sau visuomet malonus, lipšnus, šaltai išaugšto į viską žiūrėjo. Pilkutėlengvutė, pastovi, be žymių kraštutinių matutė—Lietuvos gamta nemaža prisidėjo prie gyventojų budo rimtumo sudarymo. Supratęs tą gamtos įtekme, dėkingas lietuvis pamylėjo ją visą savo širdimi. Taip dieną-is-dienos plaukė, lyg banguojas-pu-tnojas sriaunais upelio vanduo, už genį margesnis lietuvių gyvenimas, atskirtas nuo trukšmingojo, platojo pasaulio traš-

kančiomis, neižengiamomis giriomis, upėmis, ir pelkėmis, rumioje bakužėje, numylėtoje šeimynoje jausmu ir meile surištoje. Ir lietuvis jautėsi esąs laimingas, buvo linksmas ir ramus.

Bet štai staiga viskas mainosi. Užpuola gauja lietuviams neprielankių, svetimų žmonių, stengiasi užimti taip numylėtą jų kraštą, pavergti žmones. Lietuviai visomis jėgomis griebiasi ginti savo brangią tėvynę, atsiranda naujų priedermių ir visas gyvenimas suvis kitokia vaga plaukia. Ašarų pakalnės, vargai skaudžiau ir giliau įleidžia nagus į savo auką. Nelaimės prispaustas lietuvis arčiau apsipažįsta su vargu ir iš jo karštos krutinės plaukte-plaukia dainos, tokios liudnos, griaudžios „dejuojančios-rokuojančios“, bet malonios ir rimtos.

Lietuvis jau iš prigimties yra giesmininkas. Jis gerai numano kokią vertę turi dainos jo kasdieniniame gyvenime todėl jas myli visa širdžia ir visuomet, beperstogės įvairių įvairiausias skambina giesmes. Einant į karužę taip numylėtos tėvų žemelės užstatų galingiausiu ir stiprausiu lietuvių ginklu buvo drąsi, jausminga, liudna daina. Skaistajai saulutei savo auksiniais spinduliais penėtoją-žemelę glamonėjant, ar lijančią, karšta vasaros dieną lauke prakaituojant, ar žiemą apie namus trusiant, einant ar važiuojant, nelaimėi prislėgus ar džiaugsmui ištikus, žodžiu sakant, lietuvis visuomet dainuoja atitinčiančią dainelę, kurioje randa savo dvasiai peno, sielai ramybės ir paguodos.

Rimta jo dainų melodija turi savyje gražumo skonį. Savo giesmes lietuvis pradeda išlengva, energiška, drąsiai, vyro širdimi taktas-po-takto balsas kyla augstyn ir, kaip erelis pasiekęs dangaus mėlynumą, ramiai pamažėl nusileidžia.

Tautiškomis vadiname tas dainas, kurias koki nors tauta jau senų-senovėje dainavo ir dar šiandieną tebedainuoja, kuriose aiškiaus kaip kur-kitur atsispindi tautos gyvenimas: jos budas, dvasia, — jos ypatybės ir likimas, tikriau sakant, tas, kurios yra tikru tautos sielos veidrodžiu. Tautiškos dainos — tai brangiausias kiekvienos tautos turtas. Jei tauta to lobio nebegebia, nesaugoja, nustoja, niekas jos tauta nebevadina.

Tautiškų dainų literatura pas lietuvius daug turtingesnė, negu pas kitas tautas. Jei lietuvis gali kuomi-nors prieš kitataučius didžiutis, tai, beabėjo, savo dainomis. Kokios jos skambios, kaip turtingos, kiek jose prakilnių, gilių minčių, įvairių palyginimų, gražių pamokinių išreikštai. Tikrai galima sakyti, kol pasaulyje gyvens žmonės, mylintis poeziją-meną ir visa tai, kas sukelia-sužadina žmoguje dailės jausmus, augtus

siekimus-norus, sujudina-įkaitina ir šildo širdį, tol bus minimos, gerbiamos, giedamos, rankiojamos ir branginamos lietuvių tautiškos dainos, kaip tai šiandiena daroma su senovės graikų, romėnų, indų, norvegų ir kitų tautų dainomis. Lietuvių tauta nekuomet neišnyks, nors visi jos sąnariai išmirtu, jos dvasia jos likimas ir darbai amžinai gyvens, liks gyvi dainose.

Mūsų protėvių likimas buvo margas, lyg žalioji pieva, gaivintojui pavasariui atėjus, dažnai kartus, kai-kada ir beširdis. Kiekvienas, kuris nori pergyventi, kentėti, atjausti sunkius Lietuvių tautos vargus-nelaimes, kas nori linksmintis, dalyvauti šventėse ir iškilmėse tikroje mūsų bočių-senovės lietuvių dvasioje atliekamose, — tas teima ir su didžiausia atide teskaite tautiškas dainas. Jei jos nepataikys į jo širdį, neįkaitins jos, nesužadins noro, neparagins prie viso to, kas padora-dailu, tas tenemano pasieksias ką-nors augštesnio, prakilnesnio, atlikšias kokį nors svarbų, savo tėvynei bei tautai naudingą darbą. Mūsų tautiškoji poezija—tai mūsų tautos gyvenimo veidrodis, jos vargai ir ašaros, jos laimė ir džiaugsmas: ji viena turi mums šviesti, būti saiku ir mokytoja kiekviename pasielgime ir užmanye.

Beveik nėra tokio daikto, kuris nerastu vietos mūsų dainose, nebutu tinkamai apgiedotas. Apdainavo lietuvis mylimąją savo tėvynę, jos švelnutę gamtą; dainavo apie brangius tėvelį ir matutę, apie našlaitėlę-siratėlę, žaliąją rutele, mergelę-lelijėlę, apie žirgelį-juodbėrėlį, apie meilę ir dorą, žodžiu sakant, lietuvis apdainavo visa, ką patiko ant margo savo gyvenimo tako.

Su koku širdies džiaugsmu, su koku pasišventimu viską apleisdamas senovėje lietuvis ėjo arba ant smagaus žirgo jojo į karę del savo krašto kraujo pralietų jaunos galvos paguldytų už brangią laisvę ir tėvų žemele, nekur to taip aiškiai, taip gerai nematyti, kaip visusvarbiausiame mūsų senuolių mums paliktame turte, jų dainose. Ypatingai kariškose lietuvių dainose visur jaučiasi rimtas liudnumas, rami dvasia. Karė tai baisus ir biaurus žmonių gyvenime apsireiškimas, bet jei ji yra vedama tėvynei ir laisvei ginti nuo užpuolančių, daug stipresnių priešų, tai ji virsta augštu, šventu ir neišvengiamu dalyku. Tikrai reikia stebėtis su kokia ramybė rengė lietuvi-motina savo mieliausį vienturtį sūnelį į karę, su kokia meile juo rupinosi ir reikalė padrasino-paragino, nors širdis iš skausmo plyšo, gausos ašaros per veidus riedėjo:

Ei verkė, verkė,
Tėvas motinėle

Ži Briolėliai ir seselės,
Ir visa giminėlė.

Tos motinėlės suprato tėvynės sunkius laikus, siuntė savo sunelius jai padėtų, jos gelbėtų. Sunus žinojo, ko tėvų žemelė šioje svarbioje valandoje iš jų reikalauja, žinojo, kad ant jų jaunų, stiprių pečių krito sunkus jungas, kad į juos žaliukus, energijos pilnus vyrukus atkreipta visų domė, kad juose visa tėvėlių-baltgalvėlių viltis padėta, žinojo ir tai, kad mergelė lelijėle geidžia jo karžigiškumo, nori jo pasišventimo. Todel lietuvių sunys stengdamiesi parodyti, jog jie tokio užsitikėjimo tikrai yra verti, linksmi su viltimi ėjo į mušio lauką gerai žinodami, kad garbė ir šlovė lig paskučiausios gyvenimo valandos lydi narsų kariautoją. Seselės tokius brolelius paleisdavo-lydėdavo, jo žirgelį gražiausiais kvietkeliais puošdamos, takelį ašarėlėmis laistydamos:

Kad jojau į karužę
Iš tėvelio dvarelio,

Palydėjo sesužėlė
Brolelį į karužę.

Su neapsakomu džiaugsmu ir pasididžiavimu jos patikdavo kiekvieną pasakojimą, kiekvieną žinę apie savo brolelio didvyriškus darbus. Atpenč, silpnabudžiai vyrukai, kurie likdavo namie iš baimės arba visai netinkantis kariuomenei buvo visų pajuokiami. Gėdą, amžiną gėdą patikdavo jie ant kiekvieno žingnio, kiekvienas jau ištolo pirštais į juos rodė ir nesigailėjo savo aštraus liežuvėlio nei seselės, nei broleliai, nei matutės augintojėlės jiems išmetinėti už tai, kad išdrįso taip pavojingoje valandoje pasitraukti, nestoti prieš tėvynę užpuolusius priešus. Tėvynės labas lietuviui už viską labiausiai rūpėjo, dėl jos jis nieko nesigailėjo, jai viską pašvėsdavo, kiekvienas kuris prieš ją kokių-nors būdu nusidėdavo buvo laikomas niekšu, išgama. Visas tas meilės perimtas lietuvis-brolelis nepabugo-nebijojo, nors ir gerai žinojo, kad priešas kovoje nukirs jo jaunutę galvelę, kaip seselės darže kopustėlį rudeniui atėjus, o šliau-uas liemenėlis, it mūsų girių galiunas-ažuolėlis, pavirs:

Ai, kirto, kirto,
Mano galvužėlę
Kaip darže kopustėlį.

Ai virto, virto,
Mano liemenėlis
Kaip girioj ažuolėlis.

arba, kad sunkiai sužeistas gulės mušio lauke baisiausiai kentėdamas:

Gul sušaudyts,
Gul suronytas,
Kojos rankos išlaužytos.

Toji karšta, gryna, liepsnuojanti tėvynės meilė, tas pasišventimas jai, plaukiantis iš mūsų protėvių skaisčios krutinės

nevienam išspaudžia ašaras, sujudina širdį ir sukuria joje meilę tėvynės, meilę artimo ir viso to, kas naudinga, visuomenės labui reikalinga.

Lietuvis giliai visa širdžia moka atjausti artimo vargus, nelaimės, stengiasi jį paguosti, palengvinti. Toji prakilni mūsų tautos ypatybė labai nusisekusiai išreikšta dainose apie našlaitėlę-siratėlę. Dainos apie našlaitę-vargdienėlę tai jausmingiausios, gražiausios, turtingiausios ir dailiausios iš visų mūsų dainų. Nėra tokios tautos, kuri butu taip apniuniavusi-apdainavusi, tokias giesmes skambinusi apie našlaitę, kaip lietuviai. Aiškiaus vaizdžiaus našlaitės vargai, nelaimės, pažeminimai ir nuoskaudas, laimė ir džiaugsmas nebegalima žodžiais išreikšti. Visas siratėlės gyvenimas kupinas dejavimų, aimanavimų:

Ai, vargios, vargios
Mano dieneelės:
Kada aš juos išvargsiu?

Ui Dievai, ką veiksiu?
Dievuli, ką darysiu?
Aš neturiu močiutės...

arba

Vargely gimiau,
Vargely augau,
Vargely budama
Turėsiu mirti.

Ana bagočkelė,
O aš siratėlė,
Ana rėdos su šilkeliais.
O aš su lapeliais.

Jos tėveliai, o kartais broleliai ir seselės ilsisi sieroje žemelėje po žalia velėnele:

Neturiu tėtušio,
Ani motušėlės,

Nei brolelių, nei seserėlių
Su kuom pakalbėti.

Močeka ją vargina kaip tik išmanydama. Namai, tas meilės židinys, toji paguodos vieta, kame nuvargęs, pailsęs šeimynos narys randa kunui ir sielai atilsį, ramybę, — našlaitei virsta tikru pragaru. Grižtant namon jos širdelė apmiršta, krauju apsilieja, akelės ašarėlėmis paplusta:

Pargrišim namučio,
Duos močeka valgyt.

Duos duonos plutele
Į kraujus padažius.

Siratėlė žino, kad ji tik vargui, neturtui, kentėjimui yra gimusi, jam gyvena šiame pasaulyje:

Aš siratėlė,
Purvabridėlė,
Aš vargužių mergelė...

bet ramiai viską pakelia, niekam nesiskundžia. Tik darželyje vėjo linguojamoms žaliosioms rutelėms atveria savo sielos paslaptis, išlieja savo sopulius.

Ir kas gali taip giliai, širdingai visus skausmus, sielvartas, sunkų likimą, vargdienėlės-našlaitėlės atjausti ir suprasti, kaip Lietuvių tauta, kuri pati savo gyvenime gana ilgą laiką yra našlaitė-siratėlė, tarnauja svetimai beširdei, slegėjai, išnaudotojai, spaudėjai pamotei. Sunkus kiekvienam išspaudžias ašaras, gaudinas širdį, našlaitės likimas taip jautriai, išpuodingai apgiedotas šiose dainose — tai tikras mūsų tautos likimas. Jausmai ir mintys puošantieji šio skyriaus dainas plaukia iš-pat širdies gilumos: jose lietuvis idėjo visą savo susopusią, nuliudusią, vargų-nelaimių suspaustą sielą, išreiškė visas neteisybės, visus jį pavergusių jam daromus persekiojimus ir varžymus, tai matyti iš kiekvieno dainų žodžio, iš kiekvienos eilutės. Šiandiena tikrai galima džiaugtis turint tokį svarbų savo senuolių turtą ir taip sakant, mūsų šventa priedermė susipažinti su juo, ypatingai gerbti, branginti ir mylėti šiuos perlus, šiuos mūsų bočių širdies balsus, šį jų sielos veidrodį.

A. Brakas.

(T. B.)

A U D R A.

Ramiai bešypsančią saulelę
Apniaukia audros laikada;
Tuomet griausmai vien trenkia-skelia
Ir girdis vėsulo rauda.

Bet, lyg sapnai, audra praužia
Ir vėl saulutės spinduliai
Bučiuoja ošiančią giružę,
Gamta vėl šaiposi meiliai.

*

*

*

Ir mano jaunąją krutinę
Taip kartais vargina kančia,
Skrustai nusvyra nusiminę
Ir rieda ašaros slapčia.

Bet viskas, lyg audra, praeina
Ir vėl man daros taip ramu!
Ir vėl pinu nurimęs dainą
Malonią jautrią, be skausmų.

V. Stonis.

GIRIA ir DAINELĖ.

Tamsios giružės, kam ašaroms vilgot
Savo nekaltą žalią veidelį?
Kam jūs vaitojat pajutę vėjelį?
Ar tai skaistveidės dainelių pasilgot?

Aušta jau rytas. Paukšteliai sujudo;
Aki užmerkė rytinę žvaigždutę...
Sit jau į lauką keliauja sesutė —
Jai iš krutinės dainelė išsprudo.

Plaukia, jautrioji, per žalią pievelę,
Girios galingą krutinę užgavo;
Medžiai suužė pajutę dainelę,

Savo šakas galingai sulingavo;
Lyg atžavėta nubudo girelė, —
Mat, nuo dainos ji gyvybės įgavo!

V. Stonis.

ATGIJANTI LIETUVA.

Varguos' ir nešlovėj tiek amžių prabuvo,
Visi be vilties ją paliko.
Dabar jau mes matom, atgija Lietuva,
Visi su džiaugsmu ją patiko

Reseiniuos darže tarp vainikų žaliųjų
Štai vėliavos mūsų plasnoja,
Atvyko čion daugel jaunų ir senųjų,
Ir skamb': Lietuva lai gyvuoja!

Choras dainininkų garsiai uždainavo,
Reikėdami tuo garbę tėvynei jaunai,
Jų balsai malonūs kaip vilnys siubavo,
Toli daržų plaukė ir žuvo tenai.

Kur seniaus saldžiai tik apie tai svajojo,
Ir manyt nemanė to dar pamatyt
Dabar štai lietuvių vėliavos plásnoja,
Rodo, kad tėvynei garbė tur atgyt.

A. C.

NEMUNĖLIS.

O mieliausis Nemunėli,
Lietuvos grožybe,
Neši savo vandenėlį
Su didžia smarkybe.

Neši vilnis sidabrines
Tarp žalių kalnelių,
Puikioms girioms apsipinęs
Tėve mus' upelių.

Ant kalnų tavo augstųjų
Rumai ir bažnyčios
Daug paveikslų ten gražiujų
Nors ir prastos gričios.

Kaip gražu ten, kad saulelė
Leidžias už kalnelio,
Žiba tvyska lyg zarelė
Bangoj vandenėlio.

Kas dabar nepasakytu:
Dieviška grožybe!
Kas dabar beaprašytu
To vandens puikybe!

Bet štai leidžiasi saulelė,
Mėnuo patekėjo,
Ir bangoje Nemunėlio
Zvaigždės sužibėjo.

Tankiai aš viena lankau jį
Ilgai geriuosi.

Vis randu gražumą naują
Ir jo vėl ilgiuosi.

Ir skrend mintis, lyg paukštelės,
I Praeigą seną
Ir galvoje gimst dainelės,
Kaip bočiai gyveno.

A. Č.

IMITUOTA.

Jei nelaimės užeis
Netikėtais keliais,
Ziaurios vėtros sukauks,
Tavo sielą apniauks,

Jei likimas kartus
Taip prislėgs jau tave,
Kad vėl laušies per pus'
Geležinė valia,

Jei žvaigždutė vilties
Tau skaisčiai nebešvies,
Nebus norų kilnių
Ir minčių giedresnių,

Jei apgaulys draugai
Ir išjuoks, ir užgaus,
Ir, kaip replės, skausmai
Tavo širdį suspaus...

Nenuleisk tat rankų —
Dievas tavo viltis,
Po nelaimių audrų
Vėl saulutė nušvis.

Sklove,

MIGLOS.

(Skiriu O. Gr.)

Pilkos miglos plauko ore,
pilkos miglos tiesia taką.
Tamsi, kaip rudens dienoje!
Šalta... jos jau apviniojo
jaunutėlę tavo sielą.
O ir takas toks miglotas
ar kada jis benušvis?
Kaip kitų takai gražuoliai,
tokie šviesūs ir saulėti...
Bet dabar tik miglos dengia
siaurutėlį tavo taką,
miglos šaldo tau krutinę
miglos tavo grožė... meilė...

Tyru Duktė.

MINIJA.

Man miela ta šalis
Kur Minija banguoja;
Jon širdį traukia vis,
Svajonės ten vylioja.

Meilys linksmi krantai
Tarytum tyliai snaudžia,
Iškilę sau augštai
Svajones, rodos, audžia.

Paskendę paslaptys
Vilnelės ten banguoja...
Gal, kaip ir aš mintys?
Slaptingai berymuoja.

Kaušėnai 15—IX—16.

V. Smilingis.

J U R A.

Mačiau keletą sykių jūrą...

Jūrą bekraštę, kurios vandenį tolumoje tarsi pasineria dangaus mėlynėje.

Ten vaikščiojau nekarta, gerėjęs jos platybe, jos vandenių gilybe...

Bet buvo ji tuokart tyli... rami...

Žiūrėjau aš ir akių negalėjau atitraukti nuo jos: žvaigždės raibino lengvutes vilnis, žydrasis dangus dabinosi, tarsi mergelė prieš veidrodį, jos gelmėse.

Stebėjau... ir širdyje pasidarė taip lengva, taip gera...

Toje juroje pasinėrė visos mano mintys, mano siela...

Ir rado ji ten savo gyvavaizdį...

Jūra — tai žmogaus siela. Kai joje spindi auksinės svajonės, augsti siekliai, prakilnios idėjos...

Graži tuomet siela.

Baisi yra jūra, kai siaučia audros, kai putuoja vilniai, daužo ir drasko krantus!

Pavojinga ji ir jurininkui!

Baisi, bet kilni tada atrodo jūra.

Baisi ir siela, kai šelsta joje nenuorama, kai griaužia ją sąžinės kirminas. Ji kankinasi pati, ji neteikia ramybės kitiems, ji yra pavojinga.

Bet ir toje audroje, tame išėlime ji yra išdidi ir kilni.

Myliu aš ramią, tylią, jūrą... ji yra sektina: prisiziūrėdami į ją privalytumėm tvarkyti savo sielą. Gal kiltu tuomet joje daugiau kilnių jausmų, gal išbujotu grožės diegai, gal gimtu dar naujų veikalų.

J. M—us.

Viešniai 12. VII. 18.

S u p r a t a u...

Man neduoda ramumo plačiai nun skleidžiamas obalsis: „Visa, kas šiandien yra gyvenime, turi buti sukrauta muziejun, busimai žmonijos kartai parodyti, kaip gyveno jų pranokėjai“... Kodel? Aiškinau aš visaip tą obalsį, bet niekas neatsakė mano klausiman. Neturėjau ramumo ir vis klausiau savęs. Nejaugi

šių laikų gyvenimas ir jo tvarka taip bloga? Dar-gi gyvens kuomet kitoki žmonės ir tą visą šių laikų gyvenimą peiks ir vykdins naują?... Juk taip mielas ir gražus šis gyvenimas šiame žemės skritulyje! tiek visko naudinga, tiek žinių, tiek išradimų ir tas viskas yr suteikęs žmonims gerą butį... Ne, tai klaidinga mintis!... Čia žmonių apsirikta!...

Tik štai vieną dieną, netikėtai sujudo sukruto kas tik gyvas pasaulyje ir stvėrėsi kardų, šautuvų, armotų, kulka-svaidžių, aeroplanų, visokių laivų -- vienu žodžiu visi apsi-ginklavo naujausiais išradimais ir stojo kovon. Tai buvo karas ir karas, kokio dar pasaulyje nėra buvę! Papludo kraujas -- žuvo žmonės, žuvo turtai, o skausmui ir ašaroms galo ne-buvo!...

Vėl aš klausiau savęs -- kodel taip atsitiko? Nejau-gi augščiau minėtasai obalsis tiesą sakė?... Ne, kas tai gal buti?... ir pasinešiau mintyse.

Galop vėl išgirdau balsą... tas viskas turi buti muziejun su-krauta... Matai pats dabar, koki išdavė vaisių šių laikų mok-slas, kultura, civilizacija. Tas viskas buvo neapykantoj pateikta ir šiandien todel taip žudosi žmonės... Dar kartą pa-kartoju, jog tas viskas turi but muziejun sukrauta kas gyve-nime patiekta be meilės...

Lyg atbudau ir vėl nieko nemačiau, tik girdėjau, kaip visur -- kampuose dar tebeskambėjo paskutiniai žodžiai: „be meilės, be meilės!...“ Tik dabar supratau aiškiai kas tai yra šių laikų mokslas, kultura, civilizacija -- yra tai neapykantos vaisius."

Gismantas.

Dresdenas 19. 6. 18.

A N T K A P Ų.

Kertelę aš žinau ant artimų kapų:
Ten nesumindžiota žingsniais žolė šviežesnė.
Puikesnė ten uksmė palinkusių liepų,
Ir ties senais kryžiais paukščių daina garsesnė.
Vasarvydžio karštyj bastaus ten neretai...
Ar antrašus skaitau, ar lindžiu jei nuobodu,
Ar žolėje guliu ir žiuriu kaip augštai
Baluodams plaukia bėga pro lapus greitai,
Lengvutis debesėlis dangumi vienodu.

Kaip griuvo vienas kryžius šiandien aš mačiau;
Kabindamos už medžių griuvo jis išlėto;
Artyn priėjęs aš ant jojo perskaičiau:
„Skubėk — tavęs aš laikiu, drauge numylėta!“
Tur but pagraužė vakar lietūs jį žemai.
Ir aš užsimasčiau su liudnumu karčiuoju,
Keno jis sergėjo dulkes ištikimai,
Ir kas čia žemėj gul bepudamas po juoju.
„Skubėk, — tavęs aš laikiu!“ Ilgesio mintis.
Ar draugo iš kapų išgirdo balsą miela?
Nuėjo pas tavę, ar tebelaukia vis
Numylėtoji tavo draugė, tavo siela?...
Jo vardo niekur aš aplink neužtinku...
Puni tu svetimų žmonių apjuostas eile,
Pats vienas užmirštas, nė vienu vainiku
Su tavimi dabar nebekalba jos meilė.
Gyvenims ją pagavo verpetan geismų,
Lyg žaizdą liudesi išgydė greit' be vaisto,
Ji neateis šakų uksmėn išliet skausmų,
Ant tavo kapo paraudot apleisto.
Tik kryžius šis ranka rupestinga kitų,
Kadaise pastatytas prie galvos meiliosios,
Dar laiko sąryši su laiku praeitu,
Tik juokias iš tavęs ir meilės žmoniškosios.

A. Puokas.

VARPAS.

(Pagal H. Cepryńską).

Ugninė saulė debesius krauju apliejo,
Vėtra pakilus suka dulkes debesiais;
Po mišką šakos traška luždamos nuo vėjo,
Kvatojas dvasios širdį veriančiais balsais.

Lietaus lašai nukrito!... Kaip godžiai juos geria
Nuvytę gėlės vasaros karštoji dienoj;
O debesius auksinis žaibo žaltis veria,
Raudonumu kraujuotu debesiai liepsnoj'.

Stai griausmą juodas debesis antai išleido!
Širdis man sudrebėjo nuo jautaus baisio.

Sėdėjau visas aš sustingęs, blyškiu veidu,
O andrai himną užė vėsūlos dvasia.

Staiga į ausį man vėtros baisus siutimas,
Įnirtęs sviedė dar kitoniškus balsus:

Tai varpas!... Varpo tai už mirusį gaudimas!...

O koks tasai varpų skambėjimas baisus!...

21.VII.18.

P. R. — ms.

Mano draugams.

(Buvusio moksleivio laiškas).

Kame šiandieną jūs, brangūs mano mokslo dienų draugai?
Kokiuose pasviečiuose klajojate? Ką veikiate? Kaip jaučiate?

Apie vienus ši-tą žinau, ši-tą girdžiu, o kitie lig butu
jūreje nuskendę.

Vieni veltui padėjo savo galvas už svetimą kraštą, už
savo skaudėjus. Jie guli toli nuo tėvynės, svetimos šalies lau-
kuose. Jų kapo nei draugas, nei brolis niekuomet nesuvoks.
Jie su visais savo dvasios turtais be žymės amžinai dingo tė-
vynei.

Kiti nežinomi klajoja svetimose šalyse, vargą vargsta. Ir
jie yra kaip ir mirę. Sunku iš jų ko besulaukti.
Tretieji, laimingesni, grįžta tėvynėn jau studentais, baig-
dami augštuosius mokslus. Už metų, už kitų, pasieks jie savo
siekius.

Ketvirtieji, namie pasilikę, tvirtos valios ir ištvermės
žmonės, jau visuomenės darbininkai. Jie daug tėvynei žada,
daug iš jų tėvynė laukia ir jiems daug žada.

O aš šiandien — tolimame sodžiaus užkampyje paprastas
sodžiaus darbininkas-žemknisys, bernas. Mano sudirbtose ran-
kose ne knyga bei plunksna, bet dalgis, žagrė, kirvis. Mano
mintis nebskraido orais padangese. Jau pripratau prie tokio
savo gyvenimo, net pamylau mano sunkų, juodą ir nedėkingą
darbą. Rodos taip ir gera, nors kartais liūdna, liūdna...

Kame tie brangūs laikai, kuomet aš, karštas jaunuolis,
tikejau kalnus nuversiąs, pasaulį užkariausiąs? Kame tos
augštos mintis, aukso svajonės? Kame tos laimingosios diene-
lės? — Visa nusmelkė, nuslopino švininiai karė dumai, visa
juose nuskendo, visa nebsugrazinamai praėjo. Bejiegiai nusviro

žemyn gyvenimo palaužti kadai galingi sielos sparnai, nusviro, padžiuvo, kaip medžio šakos. Ir rodos nuo tų laikų ne penkeri metai praėjo, bet visas amžius. Tiek daug visoko pergyventa, tiek daug visokių permainų įvyko, kaip pasaulyje, taip ir žmogaus širdyje. Stebiesi ir nenori tikėti.

Perskleidžiu kuomet laikraščio lakštus—tai vienur, tai kiur pažistama pavardė, žinoma slapyvardė. Vis tai buvusieji mano draugai, su kuriais kartu mokyklos suolus trynėme, kartu svajojome, kartu ateities planus statėme. Ir šiandien jie, ištikimi jaunų dienų, svajonei, veikia, rašo, — žodžiu, kila augštin. Ir ueapsakomas džiaugsmas, sumaišytas su liudėsiu, sujudina mano, paprasto sodžiaus darbininko, širdį. Akis drėksta. Ir iš tolimo sodžiaus užkampio nematomai draugiškai spaudžiu jiems rankas, siunčiu broliškus linkėjimus. Aš jiems šaukiu: Tik pirmyn, draugužiai, pirmyn! Tik nenupulkite gyvenimo perblokšti, nenuleiskite rankų, kaip aš kad nuleidau, bet ištikimi jaunų dienų svajonei, ištverkite ligi galo! Tik pirmyn, draugužiai. Tik pirmyn!

Pasitaiko kartais eiti pro buvusiosios mano mokyklos namą. Ten gyvenimas verda, kunkuliuoja. Ten pilna jaunuolių mano ir mano draugų, ipėdinių, ateinančios kartos visuomenės darbininkų. Tik anais laikais mūsų buvo keli, keliolika, o jų šiandien dešimtys, šimtai. Jų jaunos širdys, kaip mūsų anuomet, dega, liepsnoja. Ir jie, kupini šviesios, bet apgaulios vilties, tiesia žieduotus kelius ateitin. Kaip mes, kaip mes. Ir vėl savo širdyje aš jiems šaukiu: Tik pirmyn, jaunuoliai, pirmyn! Tik nenupulkite gyvenimo perblokšti, kaip aš kad nupuoliau! Tik, ištikimi jaunų dienų svajonei ištverkite ligi galo! Tik pirmyn, jaunuoliai! Tik pirmyn!

Ei, nesustabdomai bėga gyvenimas savo vaga, kaip galinga upės srovė. Sako, esą kas gyvenime neinas pirmyn, tas grįžtas atgal. Nežinau. Aš stoviu ant gyvenimo kranto ir žiuriu, kaip pro mano šalį bėga gyvenimo bangos, vienos gėlėmis papuoštos, kitos erškėčiais. Stoviu ir žiuriu, o jos bėga ir bėga greitai, nesustabdomai.

Ei, nusitraukęs šaltumo kaukę, užsidegęs jaunų dienų svajonės žibintuva, prisikėlęs užslopintas berudijančias jiegas, pulsui gyvenimo bangosna, pasinersiu jų sukurin, sujudinsiu orą kovos klyksmu! Bene pasivysiu dar savo bangą, rasit gėlėmis, rasit erškėčiais vainikuotą.

Bet ar be vytis toli nužengusius mano draugus ir tuos, kurie pirma buvo toli mano užpakalyje, o dabar jau toli mano priešakyje? Ar be vytis juos man, paprastam sodžiaus darbi-

ninkui? Nežinau, nežinau... Gal tingiu, gal noro, gal drąsos nebėra. Ataušo širdis; nieks jos nebvylioja. Juntu geležinę gyvenimo leteną...

O gyvenimo bangos bėga ir bėga, vienos gėlėmis, kitos erškėčiais vainikuotos.

Bent jų, draugužiai, pirmyn!

Mikas Bė.

Svetimøj šalyj.

Prietamsa.

Kambarys lyg juodu uku aptrauktas.

Pro plyšius durų, ugninių juostelių pavydale matytis šviesa.

Iš kur tai pasigirdo vylios kalbos apie motutę, artimą giraitę, upelį.

Cit... girdžiu ką tai...

„Kuomet rinkau pievutėj dobilus, štai...“

Suspaudė kažkas krutinę.

Lenkiaus, ištiesiau rankas durų link, laukiau ko tai taip sielai artimo...

Nieko nebmatyt.

Garsai taip pat nutilo.

Vėl aš vienu viena...

O mintis, slenka tolyn, tolyn...

* *

*

Lengva, ramu pasidare.

Aplinkui mane tik gėlės, tai baltos, tai raudonos...

Bučiuoju jas kvepinu.

Drugeliai laksto, bitelės zvimbia.

Dvelkia lengvas vėjelis pro skruostus, plasteina mano baltą skraistę...

Štai Ji — prieš mane Ji — Tėvynės Dvasia!

Patinka mane, laurais vainikuota; vylioja mane, šypsosi...

Ima už rankos, veda...

* *

*

Kiek laimės čia, tarp skurdo, ašarų klonių, tarpe ža-
liuojančiųjų rutų...

Kiek laimės!...

Kiek galės čia, tarp tankių miškų, plačiųjų laukų, tarp
liuojančiųjų upių.

Kiek galės!...

Kiek?

Patvorio dilgė.

Mūsų knygos.

1. *Zalia Ruta*. Pančiai iš vargo dienų pasakų nu-
vyti. Helsinkai 1917, 90 psl. in-16.

2. *Zalia Ruta*. Kada rožės žydi, atausta tautos pa-
saka. Helsinkai 1917, 76 psl. in-16.

Mūsų jauna dailioji raštija, ačiu Dievui, plėtojasi, pasi-
rodo kas kart daugiau jaunų spėkų, atsiranda kas met naujų
veikalų. Skaitytojai gauna iš čia pasigerėjimo, kritika—darbo.
Jei čia ir yra delko pagailistauti, tai nebent del nelygaus
mūsų dailiosios raštijos plėtojimos. Mat grynios poezijos, ypač
lirikos srityje, darbininkų pas mus yra daug, tuotarpu be-
letristų, o ypač dramaturgų — vos vieną kita besutinki. Todel
tikrai nudžiugome gavę du augščiau išvardintu *Zalios Rutos*
dramatišku veikalėliu, išleistu pernai tolimuose Helsinkuose.
Mūsų džiaugsmas buvo juo didesnis, nes *Zalia Ruta*, kad lig-
šiol ir naudingai darbavos, bet visai kitoj srityj. Taigi abu
tuodu rašiniu yra šio autoriaus dramatiškos tvėrybos pirmo-
nės. Kaip tokiu, jiedu verta atskirai peržiūrėti ir kritiškai
įvertinti.

1. Savo „Pančius“ autorius sakosi rašęs labiau skaity-
mui neg vaidinimui. Bet ir vaidinti jie galima, nes turi dramos
formą. Visas veikalas padalintas penkiais vaizdais. Pirmame
skaitytojas perkeliama i 1853 m. Savučių kaiman. Scenoj
tamsu, nes da neišaušo; neaiškiai matos atviros klojimo durys,
girdžias kulimas. Tai kulia grapo Tiškevičiaus baudžiauninkai:
Matulis, jo sunus Ignas, Igno sužieduotinė Verutė ir kiti.

Nutilus kulimui, vieni išeina pasivėdintu, kiti stovi klojimo tarpdury, Ignas kalbas su Verute apie artimas vestuves. Matulis lyg šaltu vandeniu perpila jaunuosius savo pastaba:

Paklausk tujei pirma Tiškeučiaus
Palauk, ką tau Biržai sakys?

Verutė irgi stato tą patį klausimą:

O ką padarysi, jei grapas va ims
Ir mus vestuves padaryti užgins?

Cia tarp Igno, Verutės ir Matulio užsimezga šitoks pašnekosys:

Ignas. Aš jau dangų ir žemę pajūdins',
Bet jau pastatysiu ant savo.
Ak Dievo paties, aš manau,
Paskirta sueit mum kruvon.

Verutė. Duok, Dieve, kad taip ir būtų.
Atameni Lenkiškių Šukiui
Ką ponas padarė, kai tas užsispyręs
Varu panorėjo namuos' pasilikt
Gyvenant su širdžia sau meilia?
Tuoį vieną jis pardavė Teipeliomanui,
(Skaliką buk gavęs užtat),
O antrą tam Žydpievio seniui paskyrė,
Kur ji ir ligšiol tebkankinas;
Gi gryčią pasiėmė sau.

Ignas. Taip suskiaį poneliai tik daro,
Gi mūsų Tiškeučius ne toks.
Ak metas jau, rodoc, suprasti ir jiems
Kad akstinas širdžiai vienodai skaudus
Ar ji būtų ponų ar mūsų.

Verutė. Kad savo akim mumis ponas rėdytu
Zinai, kad neplėsyt' širdžių,
Bet jis į mus žiuri per vaito akis.
O tam pasiputėliui gobšiui
Ar lengva kai kuom nepatikt?

Ignas. Tegul jis sau pučias, te nosį sau riečia,
Bet aš nesilenksiu prieš jį.

Matulis. Bijau, kad jis tau nepalenkt' tiktai jos.

Ignas. Bet taip, tai vergais mes jiems busim per amžius.
Tegul jie jau pradėd suprasti,
Kad mes jau nebėsam tuo kuinu,

Kurs galvą nuleidęs eina sau klausiai,
Kai vaikas pavadžiu jį tempia.
O jei to nemato geruoju,
Tai pagaliu reikia parodyt:
Žmogus pasirodo žmogum,
Kai įrankį ima vartoti.

Iš tolesnės Matulio kalbos paaiškėja, kad „akrutų greit
imsią“ ir kad vaitas piktas ant Igno dėl „garbės nedavimo“. Ignas to nebodamas skelbia „saulės užtekėjimą“ ir „patamsių
žuvimą“ ir nurodo kelią į trokštamąją laisvę:

Kol grūdą iš varpos mat išimi,
Žiūrėk kiek privargsti žmogelis:
Še kultuvas pusles sutrynė,
Va prakaitas varva per burną
Ir pašinas visas, kaip velnias, —
Tai kiek reiks privargti,
Pakol iškariausim liuosybę?
Nieks nieko dykai mums neduoda,
Mums ypač varguoliams sodiečiams:
Reik viską pačiam pasiimt.
Kai imsime, tik gausim...

Čia umai pasirodo vaitas su vyrais — šio atėjimo tikslas
paimt maištininką Igną į „akrutus“, mat girdi, kaip „putas
nugraibysim, švariau pasdarys“. Prasideda gaudymas Igno.
Tam nesiduodant, griebiamasi jiegos, apkaustoma vargšas pan-
čiais. Scena daros pilna dramatizmo. Igno motina ir Verutė
graudingai rauda, kulėjuose kyla negerų jausmų prieš žmonių
engėjus. Ypač užsidega Igno brolis Kazys. Jis šaukia:

Tai kas gi čia bus, tai kur gi galai?
Negan, kad mus vargina dieną ir naktį,
Pasiima sau, ką mes sėjame ir pjaunam;
Visas išmaišyk dėl jų Rygas,
Sekioja paskui kaip skalikai,
Kad žingsnio be jų tu nežengsi,
Ir štai jau ant galo mus ima pačius.

Matuliui nurodžius, „ką tu viens padarysi“, Kazys duoda
šitoki atsaką:

Jei vienas mes rodysim dantis.
Žinai, kad niekais pasibaigs;
Bet jei mes visi pasišiausim,
Visi, kas mes šičia ir Biržys
Ir ten Pasvaly, Panvėžy,
Ant Nemuno, Nėrio, Šešupės,

Visi vienu balsu sušuksim:
Gana jau to jungo vergijos,
Gana eiti dvaran bernauti!
Mes sau norim buti žmonėmis,
Savuose namuose mums metas
Patiems pasilikti šeiminkais.
Kaip tiems kurie rumuose sėdžia!
Palaukk, nebebus tokie drąsūs ir ponai:
Neerzina pikto šunies dovanai...

• taipgi nurodo kelius laisvei pasiekti:

Jei viešai užginta mums vaikščiot,
Mes lišim žemės, kaip tie kurmiai;
Mes šunkeliais eisim aplinkui,
Jei vieškeliai ponų apstoti,
Bet savo vistiek padarysim.
Slaptai patylom vienas kito širdyje
Mes kurstysim laisvės ugnelę...

Tais žodžiais sukurstyti vyrai sušunka:

Te kraujas Ignašiaus mus lydžia
Ir sėkla jis laimės mums bus.

Antras vaizdas — Biržų giria. Ignas pabėgęs iš kariuomenės slapstos nuo žmonių. Jį telanko tik Verutė slapčia. Tečiau paslaptis palengvėl ima nykti. Žmonėse atsiranda kalbų apie besislapstantį Igną. Girios sargas irgi apie tai nugirsta. Jam baugu atsakomybės, jei jo sargybai pavestoj girioj su-sektu pabėgėlį. Jis ima landžioti po tankumynes ir susitinka su Ignu. Ištinka žutbutinė kova, kurioje Ignas nori nužudyti sargą, bet šio prašomas dovanoja jam gyvastį baisiai prisaik-dinės niekam nesakyti, kad Igną maitės. Sargas paleidžia garsą—girios gludumoj jį maugės ve' as.

Trečias vaizdas — ta pati giria žiemą. Kirtėjai būdami patys vieni toli nuo dvaro drąsiai šnekas apie išsiliuosavimą nuo baudžiavos. Ignas privargintas ilgu slapstymuosi pasidnoda apatijai, užkuria savo lindyneį ugnį jau išaušus. Dumai atkreipia akį kirtėjų, kurie suradę Igną ir pažinę, pasiskirsto nuomonėmis: vieni nori jį palikti girioj ir tylėti, kiti bijodami atsakomybės stoja už atidavimą Igno į valdžios rankas. Pastarieji gauna viršų ir Ignas lieka suimtas.

Ketvirtas vaizdas vėl dideliame dvaro klojime anksti rytą. Kulėjai nerangiai renkaši; jų šnekos tema — ta pati — laisvė. Seniai kalba apie ją prisibijodami, jauni drąsiai at-

virai. Ypač karščiuojas Kazys negalėdamas užmiršt savo brolio likimo. Palengvėl prieina prie streiko nebekult ponui. Tijunas nebesupranta, kas čia daros, delko tie seniai klusnūs žmonės pasidarė lyg nebe tie. Vaito pasirodymas padaro išpuodžio tik i senius, kurie belinksta suardyti vienybę ir stot kult; bet jaunieji neleidžia. Kazys susikerta su vaitu. Sis griebias pašutinio ginklo šaukdamas:

Nenorite pono iš dvaro,
Pajusite ranką maskolio —

ir siunčia tijuną i Biržus pas antstolį. Kazys mato tame „užuomazgą laisvės“ ir džiaugias.

Paskutiniame vaizde veiksmai įvyksta Savučiuose, bet jau 1882 m. Keliama vestuvės. Jaunimas žaidžia, seniai šnekas apie praeitus laikus, prisimena ir išnykusią Matulių šeimyną. Mat Kazys miręs bevaikiu, o Ignas išvežtas prieš 30 metų Maskolijon nežinia bū gyvas. Kalba nukrypsta i senus laikus:

Neduok Pone Diev, kokie buvo laikai;
Už šunį tav laikė ne žmogų,
Nei kam pasiskusi, nei tav kas užstos.

Iš tų kalbų išeina eikšten faktas, kad ir ponai ponams buvo nelygu: po didesniais ponais budavę lengviau. Tą mintį išreiškia vienas iš ukininkų Mačys šiais žodžiais:

Tai vis pas Tiškeučių kitaip:
Tas žmones užstodavo, rupinos jais
Ir birženus tuoj gal atskirti;
Ir dideli, tvirti, ir tiesūs kažkaip,
Bet kas po poneliais mažais tada buvo,
Baisu atsiminti dabar.
Mes prisižiurėjom gerai:
Gailiųjų, mat sodžius nors Vabalninkėnuos,
Bet eidavo dvaran kažkur
Net už Alyzavos tenai.
Ir ko ten su jais nedarydavo ponas:
Ir mušdavo, plakdavo dieną ir naktį;
Parduodavo lygiai šunius:
Vienam atiduos isai vyrą — už kortas —
Kitam vėl jo pačią parduos.
O ką jis darydavo, Dieve mieliausis,
Su moterims savo žmonių, —
Ar žinot, sakyt sarmata.
Ten linmarkės kraujo ir ašarų upės.

Kitas primena nedorą Didžionių ponį, kuri

ratuos kinkydavo mergas

Ir šitaip važiuodavo Simbarko turgun,

Badydama adatom, kad pasiskubint.

Bet tie žiaurus baudžiavos vaizdai nesukelia kalbeto-
juose keršto prieš ponus; juoba, kad aiški Dievo bausmė yra
ir be to ponus pasiekus: taigi ir tenkinasi pasakymu:

Na kam beteisti, ką nuteisė Dievas,

Gana jau to vargo, kursai juos ištiko.

Taip seniems bekalbant ir jaunimui besokant, išlubuoja
senelis Ignas Mikalojaus šinelio, lazda pasiremdamas. Jis par-
kritęs bučiuoja žemę graudžiai sveikindamas ją. Jauni stebias,
senis Mačys tik jį pažįsta. Meiliai visų sveikinamas Ignas
prisipažįsta prie kaltės — tolimoj Rusijoje buvęs sudaręs šei-
myną ir vaikus išauklėjęs, kurie, save „lietuviais nevadina“.
Mačys jį ramina pateisindamas jo klaidą sunkiomis aplinky-
bėmis, jaunimas gi prašo sau Igno palaiminimo, kurį šis ir
teikia prakiliais žodžiais. Jaunimo tautišku žaidimu baigias
šis pastarasis vaizdas.

Kaip mato skaitytojai, Zalos Rutos „Pančiai“ yra pil-
nas dramatizmo veikalas. Daro jis didelio išpuošio skaitant,
dar didesnio padarytu scenoje gabių artistų atvaidintas. Kai-
miečių gyvenimas, būdas, papročiai pažiūros, aspiracijos —
visa tai nupiešta, tikrai, gyvai, vaizdingai. Kiek silpniau išėjo
tik Igno charakteristika. Jis yra vyriausias dramos asmuo—
laisvės pranašas, kovotojas už jos teises; pirmame vaizde jis
parodo aiškų agitatoriaus temperamentą, tuotarpu antrame
jo valia jau silpnėja, o trečiame jis visai pasiduoda apatijai,
duodas suimti be jokio pasipriešinimo ir net jokios agitatoriš-
kos prakalbos nepasako, nors progą turi tam kuopuikiausia.
Taip pat ir jo prisirišimas prie savo žemės penktame vaizde
išeina ne visai nuoseklus: vedimas kitatautės ir sudarymas
nelietuviškos šeimynos su tuo prisirišimu nelabai tesiriša.
Daug naturalesni kiti dramos asmenys k. š. senis Matulis,
jo žmona, Verutė, Mačys, Sabas. Visi jie ir elgias ir kalba
ir mąsto kaip tikri anos gadynės mūsų kaimiečiai. Nupiešda-
mas juos kaip gyvus autorius parodė nemažą talento. Duok
Dieve, kad tas talentas toliau besiplatindamas paga-
mintu mūsų neturtingai dramatiškai literaturai nevieną naują
panašų į „Pančius“ veikala.

2. Turinys dramatiško vaizdelio „Kada rožės žydžia“ yra imtas iš senos pasakos apie Dainiuką mirusį dėl nelaimingos meilės ir Skaistutę pervėlai pajutusią meilę, Dainiukui mirus. Dievai pasigailėję judviejų ir paverė Dainiuką lakštingalu, Skaistutę — rože. Lyriškas tos pasakos turinys nelengva buvo sudramatizuoti — ir tas darbas autoriui nevisai tepavyko. Ypač nemalonų ispūdį daro ketvirtas vaizdas. Skaistutė išvesta čia beraudanti ant Dainiuko kapo ir paskendusi didžiausiame skausme, tuotarpu vos tik mergos ją paerzino, ji ima kuoprozaiškiausiai ir net trivialiai rietis, kaip paprasčiausia kaimo merga. Švelnus dramos tonai čia neišlaikyti ir tai veikia į skaitytojus lyg nemalonus disonansas.

Abi dramai parašyti baltomis eilėmis. Autoriaus kalba gan daili ir įvairi. Gaila tik, kad vietomis žodžiai akcentuojami nevisai taisykliškai, pav. varginti, jina, virpina; kitur vėl pasitaiko ne visai tinkamų trumpinimų, pav. pažins' kalbin' šal'jo viet. pažinsi, kalbini, šale jo; kaikur bereikalo pavartota tarmiškos formos, pav. butum a i viet. butum ei. Vietomis ir eilės nevisur lygios.

Bet šiaipjau Žalios Rutos abu veikaleliu skaitos lengvai, patraukia savo turiniu, ypač „Pančiai“.

Viršujei veikalo išvaizdai taipgi nieko negalima prikišti. Ji tiesiog aistetiška.

A. Jakštas.

M i s l ė s.

Visas pasaulis vieną darbą dirba? — Sensta.

Dvi sesyti per kalnelį negal pasibučiuot? — Akis.

Visas miškas lygus, tik du medžiu didesni? —

Kibiras.

Mėsinė stirta, geležimis paspirta? — Arklys.

Saldus, gardus, ant lėkštės negalima padėti? —

Miegas.

Surinko *P. Masilionis.*

Joniškėlio par. Pažosų kaime.

Aukos „Motinėlei“.

P-lė Rozalija Juozapaitytė iš Pakruojo atsiuntė 40 m.	20 r.
Ponia Senvaitienė iš Troškkunų	50 r.
Kun. Myleika iš Vytarių	25 r.
Kun. Lašas iš Vyžanų	15 r.
Kun. Turauskis	24 r.

Viso labo 134 r.

Redakcijos atsakai.

D-ui J. Meliui Folklorą dalimis galėtumėm dėti „Ateitin“, tik žinoma po truputį. Taigi prašome atsiųsti savo rinkinį: — „Ziedų“ tuotarpu atgaivinti negalime.

D-ui Turanui Eiles gavome, bet tuotarpu pasinaudoti negalime. Eiliavimas būtų pakenčiamas, bet mintys neišvesta kaip reikiant. Ačiu už palankumą.

D-ui Sklavei „Jei nelaimės užeis“ dedame šin n-rin. Ačiu.

D-ams X. Y. Apie valios, budo lavinimą jau nesyki, esame kalbėję „Ateityje“. Jei Tamstos turėtumėt laiko ir noro, tai prašytumėm parašyti apie sąžinę, kas ji yra, kokių rūšių ji gal būti, kaip sąžinė lavinti, kad ji būtų jautri, neatbukus. Nuo sąžinės pareina visa žmogaus vertė. Žmogus be sąžinės arba su palaida sąžine nieko gera nenuveiks, kad ir būtų kitais žvilgsniais tikras didvyris. Deja „Ateity“ sąžinės klausimo lig šiol nieks da specialiai nebuvo judinęs. Taigi teikites apie tai gerai pagalvoti ir savo galvojimus straipsnin surašyti. Visi „Ateities“ skaitytojai Tamstoms bus už tai labai dėkingi.

D-ui M. Grigoniui Ačiu už pranešimą ir eilutes. Dalį sunaudojame. Sveiki sugrįžę!

D-ui J. P-čiui Korespondenciją idėjome 8 n-rin. Ačiu.

D-ui J. N-ui Zinias apie Mariampolės gimnaziją idėjome 8 n-rin. Valio mariampoliečiai! Butu geistina, kad ir kitų gimnazijų ateitininkai nepatingėtu mums panašių žinių parupinti.

D-ams Pasvaliečiams. Jei tai tiesa, ką sveiki rašot, jog vietos moksleiviai, atvažiavę atostogoms, „taiso orgijas, išjuokia dorą, katalikų tikėjimą“.

mą, mokina jaunimą kortomis lošti“, tai ką gi veikia jų tėvai, vyresnieji giminės ir kunigai? Musų išmanymu Tamstoms reikētu irgi nesnausti, tartis tarp savęs, kaip reaguoti prieš tą blogą moksleivijos elgimąsi ir drauge su vyresniais ko nors pozitivaus imtis. Korespondencijėlė „Ateitin“ nedaug čia ką bepadės.

D-ui K. Pkt—ui. Tamstos eilių nedėsime, nes jos ir turinio ir formos žvilgsniu visai menkos. Apie eiliavimą Tamsta neturi jokio supratimo. Patartumėm pasiskaityti bent K. Bizausko „Raštijos bei Literatūros teorijoje“ skirsnį apie eiliavimą. Už palankumą „Ateičiai“ taraimė nuoširdų ačiu.

D-ei A. Č—tei. Tamstos eiles bent kiek ištaisę dedame. Patartumėm skaityti daugiau gerų lietuvių kalba parašytų knygelių ir arčiau prisipažinti su lietuvių poezija. Kaip iš ko kito, taip ir iš eilių šiandien reikalaujama didesnio formos ir turinio tobulumo. Už palankumą siunčiame nuoširdų ačiu.

D-ui K. Šniui. „Grįžimas Tėvynėn“ dėl priežasčių nepriklausomų nuo redakcijos nebus įdėtas. Ačiu už palankumą.

Patvorio dilgei. Kam Tamstą tokią negražią slapyvardę pasirinkai? „Svetimaj šaly“ sunaudojome, bet patartumėm tą dekadentišką rašymo formą mesti.

D-ui Smilingui. „Poeziją“ gadina „širdies viela“. „Svajonėse“ sveikas geri „taurę vylingą iki dugno užsimerkęs“. Gražumo čia mažai, kai kas gali net pajuokti. Įdėjome tik „Miniją“ nors ir ji apsisilpnė.

D-ui P.R-viui. „Varpą“ įdėjome šin n-rin

D-ui V. Stoniui. Sunaudosime viską, tik ne susyk. Labai ačiu.

D-ui A. M-ui. Grįžus iš Rusijos ateitininkams redakcija buvo vienam iš jų p. E. pasiulus paimti „At.“ redagavimą į savo rankas. Bet šiam atsisakius ir kitų tinkamesnių neatsiradus, sudaryti nauja redakcija nebuvo kaip. Taigi Tamstos priekaištas visai neteisingas. „At.“ tebėra toki, kaip buvusi; jei jau ji Tamstos pasakymu yra „tolima moksleivijos dvasiai“, tai matyt grįžusių iš Rusijos ateitininkų „dvasia“ yr nuo „At.“ obalsių nutolusi. „Laisvo gyvenimo“ praktika kaip tik ir yra parodžiusi, kad atiduoti vienam jaunimui jo organo vedimas yra negalima. Ir Europoj kat. jaunimo organus niekur neveda jaunimas pats vienas.

Redaktorius ir leidėjas

PR. A. DAMBRAUSKAS.

Saliamono Banaičio spaustuvė Kaune Litzmann'o gatvė № 34